

***Muscari tenuiflorum* Tausch, nova vrsta v flori Slovenije, nova nahajališča in potrditve redkih vrst**

***Muscari tenuiflorum* Tausch, neu für Slowenien, neue Fundorte und Nachweis von seltenen Arten.**

LIVIO POLDINI

Dipartimento di Biologia – Università degli Studi di Trieste,
via L. Giorgieri 10, I- 34127 Trieste, Italia,
poldini@univ.trieste.it

Izvleček: *Muscari tenuiflorum* Tausch je nova vrsta za floro Slovenije, prikazana so nova nahajališča redkih vrst za primorski Kras: *Carpinus orientalis*, *Cirsium* × *freyerianum*, *Galium rotundifolium*, *Gladiolus italicus*, *Prospero elisae*, *Ranunculus aesontinus*, *Ranunculus chius*, *Seseli tommasinii*, *Vicia loiseleurii* ter potrjene stare navedbe za vrsto *Festuca spectabilis* subsp. *carniolica* in dvomljivih vrst *Silene conica* in *Trigonella esculenta*.

Zusammenfassung: Es wird berichtet über *Muscari tenuiflorum* Tausch, neu für Slowenien; weiterhin werden neue Fundorte von für den slowenischen Karst seltenen Arten mitgeteilt: *Carpinus orientalis*, *Cirsium* × *freyerianum*, *Galium rotundifolium*, *Gladiolus italicus*, *Prospero elisae*, *Ranunculus aesontinus*, *Ranunculus chius*, *Seseli tommasinii*, *Vicia loiseleurii* und der Nachweis für eine alte Angabe von *Festuca spectabilis* subsp. *carniolica* und für das zweifelhafte Vorkommen von *Silene conica* und *Trigonella esculenta*.

1 Uvod

V vrsti ekskurzij, ki sem jih opravil za preučevanje vegetacijske različnosti med Trstom in Gorico s popisovanjem flore po metodi EHRENDORFER & HAMANN (1965) z mrežo osnovnih polj obsega 500 km², od katerih je nekaj na obeh straneh meje med Italijo in Slovenijo, sem našel nekatere novosti za slovensko floro. Dodajam še nekatere najdbe med ključnimi ekskurzijami. Taksone navajam po abecednem vrstnem redu, nomenklatura je povzeta po delu MARTINČIČ & al. (1999): novosti pa se nanašajo predvsem na podatke v delih WRABER & SKOBERNE (1989) in JOGAN (ur.) & al. (2001).

2 Rezultati

***Carpinus orientalis* Mill.**

Vrsta, pogosta in običajna v Istri, je na Krasu, kjer se pojavlja zunaj sklenjenega areala, redka. Novo nahajališče s številnimi primerki je pri Povirju (Sežana), na vzhodnem pobočju kraške vzpetine Strma. *C. orientalis*, grmasto razrasel in močno sekan, uspeva v asociaciji *Ostryo-Quercetum pubescentis* (Ht. 1950) Trinajstić 1978. V navedenem območju namreč

zaradi neustreznih podnebnih pogojev ne uspeva več združba *Quercus-Carpinetum orientalis* Horvatić 1939, na kar je opozoril že ZUPANČIČ (1999). Zadnja rastišča tega submediteranskega gozda so v okolici Trsta, kjer pa se pojavlja nesklenjeno na medsebojno nepovezanih nahajališčih in ne tvorijo več neprekinjenega bioklimatskega pasu.

0349/2: Strma pri Povirju (Sežana), 2005 – Vir: TSB, Poldini L.

***Cirsium* × *freyerianum* Koch**

(*C. acaule* × *C. pannonicum*)

Gre za prva nahajališča na primorskem Krasu, na severnih pobočjih Tomajskega Govca, na vzhodni strani Vrhovelj ter na Volniku. Do sedaj znano razširjenost vrste v Sloveniji vsebuje pregled T. WRABERJA (1998).

0248/4: Tomajski Govec pri Vrhovljah, sev. pobočje, 1994 – Vir: TSB, Poldini L.

0248/4: Volnik, 2004 – Vir: TSB, Poldini L.

***Festuca spectabilis* Jan subsp. *carniolica* (Hack) Hayek**

Podatek predstavlja potrditev starih navedb MARCHESETTIJA (1896-97) ter POSPICHALA (1897). Nahajališče na vrhu Kokoš se povezuje z onimi iz Glinščice, ki so edina italijanska nahajališča tega endemičnega taksona.

Vrsta raste na majhnem melišču pod vrhom, na severnozahodnem pobočju hriba, skupaj z *Drypis spinosa* subsp. *jacquiniana*, *Hieracium bifidum*, *H. lasiophyllum*, *H. pospichalii*, *H. wiesbaurianum* subsp. *dalmaticum* (det. Gottschlich), v asociaciji *Festuco-Drypidetum jacquinianae* Poldini 1978.

0349/3: Kokoš, 1998 – Vir: ex schedis, Poldini L.

***Galium rotundifolium* L.**

Prva in dosedaj edina omemba okroglostne lakote za Kras pripada avtorjem POLDINI (1980) ter FEOLI CHIAPELLA & POLDINI (1985), vendar je bila prezrta (prim. JOGAN (ur.) & al., 2001). Morda je bila vrsta zanešena pri pogozdovanju s smreko. Po nekaj letih sem jo ponovno našel blizu površine, ki jo porašča združba *Seslerio-Ostryetum* Ht. & H-ić 1950 corr. Zupančič). Zato je realna domneva, da se je vrsta na tem rastišču že naturalizirala.

0349/4: V. Gradišče, 1997 – Vir: TSB, Poldini L.

***Gladiolus italicus* Mill.**

Nekaj časa je vrsta veljala za izumrlo v Sloveniji, saj so bili zadnji podatki iz konca 19. stoletja. (WRABER, 1975; WRABER & SKOBERNE, 1989). Ponovno je bila odkrita leta 1990 (KALIGARIČ & WRABER 1992) ter med Škofi in Kregoliščem pri Gorjanskem (A. GOGALA 1992: 99, 101 – fotografija). To redko vrsto sem našel leta 1993 pri Pliskovici, kjer je uspevala na

njihvah skupaj z vrstami *Allium rotundum*, *Amaranthus deflexus*, *A. graecizans*, *Consolida regalis*, *Rumex pulcher* (!).

0248/2: Pliskovica, 1993 – Vir: TSB, Poldini L.

***Muscari tenuiflorum* Tausch**

Ozkocvetna hrušica je jugovzhodnoevropska, pontska vrsta. Na italijanskem Krasu je bila najdena šele leta 1996 (GARBARI et. al., 1996). V letu 2005 pa sem jo odkril tudi na slovenski strani in predstavlja novo vrsto za floro Slovenije. Manjše število primerkov raste na severnem pobočju vzpetin Frankovec-Čičer blizu Orleka na približno 380 m višine v travniški združbi *Carici-Centaureetum rupestris* Horvat 1931, skupaj z vrsto *Muscari comosum*, s katero jo je lahko zamenjati.

0349/1: Frankovec-Čičer blizu Orleka, sev. pobočje, 2005 – Vir: Poldini L.

***Prospero elisae* Speta**

WRABER & SKOBERNE (1989) jo v Rdečem seznamu uvrščata v kategorijo »prizadete vrste«. Pri Brestovici pri Komnu, kjer sem jo našel, je uspevala na kraški gmajni (*Centaureo cristatae-Chrysopogonetum* Ferlan & Giacomini 1955 nom. inv. Poldini) skupaj z naslednjimi mediteranskimi in ilirskimi vrstami: *Carex hallerana*, *C. michelii*, *Convolvulus cantabrica*, *Crepis vesicaria* s.s., *Fumaria procumbens*, *Gagea arvensis*, *Helianthemum canum*, *Lathyrus setifolius*, *L. sphaericus*, *Onosma dalmatica* (= *Onosma javorkae*), *O. helvetica* subsp. *fallax*, *Ophrys apifera*, *O. holoserica*, *Ornithogalum sphaerocarpum*, *Bombacilena erecta* (= *Micropus erectus*), ob robu kraškega grmičevja bogatega z vrstami *Carpinus orientalis*, *Paliurus spina-christi*, *Pistacia terebinthus* (cfr. *Quercus-Carpinetum orientalis* Horvatić 1939). V okolici zaselka Vale pri Brestovici jo je 2004 našel tudi A. Gogala in najdbo z dobrimi fotografijami tudi objavil (2005: 42-49).

0147/4: Brestovica pri Komnu (Možci), 1997 – Vir: ex schedis, Poldini L.

***Ranunculus aesontinus* Pign.**

Vrsta uspeva na bregu reke Vipave, v gozdiču s *Sambucus nigra*, *Robinia pseudoacacia*, *Lamium orvala*. Holotip vrste je bil odkrit pri vasi Robič (9747/3, vir: TSB), ki je v slovenski floristiki znan po edinem nahajališču vrste *Ranunculus cassubicus* s.l., v bližini (Logje/Breginj) pa je tudi edino slovensko nahajališče vrste *Gladiolus imbricatus* (T. WRABER 1975).

0147/2: Vrtoče pri Mirnu, 1998 – Vir: TSB, Poldini L.

0148/1: Železna vrata (Komen), 1977 – Vir: TSB, Poldini L.

0047/4: Panovec (Nova Gorica), 1978: - Vir: TSB, Chiappella L.

***Ranunculus chius* DC.**

Najdba predstavlja ponovno potrditev edinega nahajališča te vrste v Sloveniji. Napihnjena zlatica je uspevala na ulični gredi skupaj z drugimi zanimivimi mediteranskimi vrstami: *Crepis sanca*, *Medicago arabica*, *Scorpiurus subvillosus*, *Securigera cretica*. Skupaj z vrsto *R. parviflorus* in drugimi sredozemskimi vrstami, ki jih navajata ZUPANČIČ & ŽAGAR (1995), vrsta *R. chius* poudarja submediteranski značaj slovenske Istre.

Pred nedavnim je bila vrsta najdena tudi v Foljanu (0146/2) na tržiškem Krasu (Poldini, v tisku).

Ker je v Furlaniji-Juljski krajini na drugih nahajališčih verjetno izumrla, predstavljata obe lokaciji najbolj severni nahajališči v jadranskem delu areala.

0447/4: Strunjan, 2000 – Vir: TSB, Poldini L.

***Seseli tommasinii* Rchb. f.**

Novo nahajališče je Pleševica blizu Obrova, kjer je bila vrsta prvič najdena v Sloveniji (MARCHESETTI 1896-1897). Uspeva v združbi *Carici-Centaureetum rupestris* Ht. 1956 skupaj z vrsto *Salvia officinalis* (T. WRABER 1974 v WRABER & SKOBERNE 1989). O tej vrsti poroča tudi T. WRABER (1994: 37-38). Pred kratkim je bilo odkrito nahajališče na vznožju hriba Kokoš, na italijanski strani (MARTINI & POLLI 2000).

0450/3: Pleševica, 2004 – Vir: TSB, Poldini L.

***Silene conica* L.**

Sredozemska vrsta, ki uspeva še razmeroma pogosto ob sedimentni obali Furlanije-Juljske krajine, je bila za Slovenijo navedena kot dvomljiva (VREŠ 1999). Prvo zanesljivo nahajališče za Slovenijo je pri Valdoltri, kjer je uspevala na ječmenovi njivi skupaj z redkimi *Galium tricornutum*, *Myagrum perfoliatum*, *Rapistrum rugosum*, *Vaccaria hispanica* s.l.

Druge opažene ruderalne vrste: *Amaranthus deflexus*, *Allium ampeloprasum*, *A. neapolitanum*, *A. roseum*, *Calepina irregularis*, *Echallium elaterium*, *Tagetes minuta*, *Trifolium lappaceum* in *Trigonella esculenta* (= *T. corniculata*). Tudi za slednjo je tod prvo zanesljivo nahajališče v Sloveniji.

0448/1: Valdoltra-Barizoni, 1994 – Vir: TSB, Poldini L.

***Vicia loiseleurii* (M.B.) D. Litvinov**

Po dokazani prisotnosti te vrste v Sloveniji (WRABER, 1981, 1995) in potrditvi za Furlanijo-Juljsko krajino (POLDINI et al., 1997), je bilo odkritih še dvojje nahajališč na ozemlju Slovenije, nekoliko severneje od dosedanjih.

Tem nahajališčem se pridružuje še vrsta drugih na italijanskem Krasu: 0248/4: Monrupino (Repentabor), 0241/1: S. Leonardo (Sv. Lenart), 0247/2: Slivia (Slivno), 0147/3: Castellazzo. Ker v vseh teh primerih vrsta uspeva ob robu motenih gozdov črnega gabra, ki so prerasli nekdanja gradišča, postavljena na vrhove vzpetin, je realna domneva, da sega prisotnost vrste *V. loiseleurii* v predkolumbovsko dobo in je torej arheofit.

0249/3: Tabor (Sežana), 2005 – Vir: TSB, Poldini L.

0147/4: Gredina (Grmada), 2005 – Vir: TSB, Poldini L.

3 Literatura

- EHRENDORFER, F. & U. HAMANN, 1965: Vorschläge zu einer floristischen Karierung von Mitteleuropa. Ber. Deutsc. Bot. Ges. 78:35-50.
- FEOLI CHIAPELLA, L. & L. POLDINI, 1985: Contributi floristici dal Friuli-Veneyia Giulia. Gortana (Udine) 7:189-222.
- GOGALA, A., 1992: Odkritje kraške pešćinske čebele. Proteus 55: 98-101.
- GOGALA, A., 2005: Istrska osrečnica raste tudi na Krasu. Kras 68: 42-43.
- JOGAN, N. (ed.), 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 pp.
- KALIGARIČ, M. & T. WRABER, 1992: Laški meček vendar še v Sloveniji. Proteus (Ljubljana) 54(8): 317.
- MARCHESETTI, C., 1896-97: Flora di Trieste e de' suoi dintorni. [I]-CIV+I-727+carta. Trieste.
- MARTINČIČ, A. & al., 1999: Mala flora Slovenije. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana. 845 pp.
- MARTINI, F. & E. POLLI, 2000: *Seseli tommasinii* Reichenb. fil. (*Apiaceae*) sul Carso triestino. Webbia (Firenze) 54 (2):175-182.
- POLDINI, L., 1980: Catalogo floristico del Friuli-Venezia Giulia e dei territori adiacenti. Studia Geobotanica (Trieste) 1 (2): 313-417.
- POLDINI, L., G. GANDOLFO & L. MICHELINI, 1997: Segnalazioni floristiche italiane: 880-882. 880. *Vicia loiseleurii* (M. Bieb.) Litv. (*Fabaceae*). Inf. Bot. Ital. 29 (2-3): 287.
- POSPICHAL, E., 1897-1899: Flora des österreichischen Küstenlandes. 1:[I]-XLIII+1-[576]+carta 1897, 21-528 (1898), 529-946+tab. I-XXV (1899), Leipzig u. Wien.
- VREŠ, B., 1999: *Caryophyllaceae*. In: MARTINČIČ, A. & al., 1999: Mala flora Slovenije: ključ za določanje praprotnic in semenk [3., dopolnjena in spremenjena izd.]. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. 845 pp.
- WRABER, T., 1975: *Gladolus imbricatus* L. v Sloveniji. Biol. Vestn. (Ljubljana) 2: 119-126.
- WRABER, T., 1981: *Vicia loiseleurii* (M.B.) D. Litvinov, a hitherto neglected species from the *V. hirsuta* group. Biol. vestn. (Ljubljana) 29 (2): 181-192.
- WRABER, T., 1995: Notulae ad floram Sloveniae 23. *Vicia loiseleurii* (M.B.) D. Litvinov: novo (tretje) nahajališče redke vrste v Sloveniji. Hladnikia (Ljubljana) 4: 39-40.
- WRABER, T., 1998: Notulae ad floram Sloveniae, 37. *Cirsium x muellneri* G. Beck (C. pannonicum/L. fil./Link x C. oleraceum/L./Scop.): prva najdba v Sloveniji; seznam križancev rodu *Cirsium* v Sloveniji. Hladnikia (Ljubljana) 10: 48-50.
- WRABER, T. & P. SKOBERNE, 1989: Rdeči seznam ogroženih praprotnic in cvetnic SR Slovenije. Varstvo narave (Ljubljana) 14-15: 1-429.

ZUPANČIČ, M., 1999: Novosti o gozdno.grmiščni vegetaciji slovenskega submediterana. Razprave IV. razreda SAZU. (Ljubljana) 40 (8): 195-313+tab. 6.

ZUPANČIČ, M. & V. ŽAGAR, 1995: New views about the phytogeographich division of Slovenia, I. Razprave IV. razreda SAZU (Ljubljana) 36 (1): 3-30.